

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Η έκδοση αυτή προέκυψε στο πλαίσιο μιας προσπάθειας να προσδιορίσουμε τις άμεσες, κύριες προκλήσεις που έχει ενώπιόν της σήμερα η Κύπρος. Με τη συνδρομή εκλεκτών συνεργατών και καταξιωμένων επιστημόνων και τεχνοκρατών, και έχοντας το βλέμμα τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό περιβάλλον, θελήσαμε να υποδείξουμε κινδύνους, ρίσκα και ευκαιρίες που υπάρχουν σε διάφορους τομείς πολιτικής, με στόχο την προώθηση των αναγκαίων τομών και μεταρρυθμίσεων.

Βασική μας παραδοχή είναι πως ζούμε σήμερα σε μία εποχή πολυκρίσεων και σε ένα κόσμο που αλλάζει διαρκώς, που γίνεται ολοένα και πιο σύνθετος, πιο αλληλοσυνδεμένος και πιο ανταγωνιστικός. Σε ένα τέτοιο περιβάλλον, κάθε τομέας πολιτικής που παραμένει στάσιμος καθίσταται ευάλωτος σε κρίσεις. Γι' αυτό και επιδιώξαμε, κυρίως, να επισημάνουμε σ' αυτή την έκδοση τη σημασία της οικοδόμησης οριζόντιας ανθεκτικότητας σε ένα κράτος, ειδικότερα σε ένα μικρό κράτος όπως η Κύπρος, σε μια περιοχή αστάθειας και αβεβαιότητας.

Για να ενισχύσει ένα κράτος την ανθεκτικότητά του θα πρέπει πρώτα να αναπτύξει δυνατότητες στρατηγικής προόρασης. Σε αυτόν τον τομέα, είναι κρίσιμος ο ρόλος που μπορεί να διαδραματίσουν οι ειδικοί, μέσα από τη διαμόρφωση κατάλληλων θεσμικών μηχανισμών που θα επιτρέπουν την απρόσκοπτη και συστηματική τροφοδότηση των αρμόδιων για λήψη αποφάσεων με την αναγκαία πληροφόρηση, καθώς και επεξεργασμένες προτάσεις πολιτικής.

Η οικοδόμηση ανθεκτικότητας προϋποθέτει συχνά και την προαγωγή μεγάλων μεταρρυθμιστικών πολιτικών, που αγγίζουν τα βαθύτερα αίτια ενός προβλήματος και μετασχηματίζουν δομές, θεσμούς,

αλλά και νοοτροπίες. Κι αυτό είναι που συνήθως αποτελεί το μεγαλύτερο πρόβλημα, καθώς κάτι ανάλογο συνεπάγεται, κατά κανόνα, πολιτικό κόστος. Σε αντίθεση με τη διαχείριση κρίσεων, όπου οι πολιτικοί ηγέτες μπορεί να επικαλεστούν την εμπειρία της κρίσης που ήδη βιώνουν οι πολίτες για την προώθηση αντιδημοφιλών αλλά αναγκαίων πολιτικών, στην περίπτωση της πρόληψης κρίσεων θα πρέπει οι ηγέτες να αναλάβουν προκαταβολικά το πολιτικό κόστος τού να πειστούν οι πολίτες ότι θα πρέπει να αποδεχθούν τώρα κάποιες «θυσίες», για να αποφευχθεί το ενδεχόμενο να υποστούν μεγαλύτερες «θυσίες» στο μέλλον.

Αποτελεί βασικό επιχείρημα, λοιπόν, του βιβλίου αυτού πως χρειαζόμαστε σήμερα επειγόντως αλλαγή παραδείγματος. Όχι μόνο σε επίπεδο ηγετών, που θα πρέπει να διαθέτουν την πολιτική βούληση να σταθούν απέναντι στο πλήθος προκειμένου να υποδείξουν τον δρόμο του δημόσιου ή του εθνικού συμφέροντος, ανεξαρτήτως πολιτικού κόστους, αλλά και σε επίπεδο πολιτών, που θα πρέπει να είναι σε θέση να κάνουν πιο ενημερωμένες και ορθολογικές επιλογές, με αίσθημα ατομικής ευθύνης έναντι του κοινού καλού. Αυτό, εν τέλει, έχει να κάνει, βεβαίως, με την ευρύτερη πολιτική κουλτούρα σε μια κοινωνία.

Υπό το πιο πάνω πρίσμα, εξαιρετικά σημαντικός μπορεί να αποδειχθεί ο ρόλος των δεξαμενών σκέψης. Οι δεξαμενές σκέψης μπορεί κατεξοχήν να λειτουργήσουν, αφενός ως γέφυρα ανάμεσα στην επιστημονική και στην πολιτική κοινότητα, συμβάλλοντας στη δημιουργία προϋποθέσεων για την ανάπτυξη δυνατοτήτων στρατηγικής προόρασης, αφετέρου δε, μπορεί να συμβάλουν στην προαγωγή μιας νέας πολιτικής κουλτούρας που θα αναδεικνύει νέα πρότυπα. Με την έκδοση του βιβλίου αυτού ευελπιστούμε, ως Ινστιτούτο Μελετών Πολιτικής και Δημοκρατίας, να συμβάλουμε προς αυτή την κατεύθυνση.

Στόχος της εκδοτικής αυτής προσπάθειας, σε κάθε περίπτωση, είναι να απευθυνθούμε, όχι μόνο σε ειδικούς και υπεύθυνους χάραξης

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

πολιτικής, αλλά και στο ευρύτερο κοινό. Γι' αυτό και τα κείμενα των παρεμβάσεων είναι σύντομα και γραμμένα με τρόπο εύληπτο, ενώ τα εισαγωγικά και επιλογικά κείμενα, επιχειρούν –με τρόπο ευσύνοπτο και απλό– να θέσουν ένα γενικό ερμηνευτικό πλαίσιο, μέσα στο οποίο γίνεται ευκόλως κατανοητό το βασικό επιχείρημα του βιβλίου.

Βασική μας επιδίωξη, άλλωστε, ήταν ευθύς εξαρχής το βιβλίο αυτό να μπορεί να διαβαστεί από όσο το δυνατόν περισσότερους πολίτες χωρίς εξειδικευμένη γνώση του αντικειμένου. Χωρίς αμφιβολία, άλλωστε, η αποφυγή μελλοντικών κρίσεων εξαρτάται, σε σημαντικό βαθμό, απ' αυτούς.

*Χριστόφορος Φωκαΐδης,
Κωνσταντίνος Αδαμίδης
Λευκωσία, 12 Απριλίου 2024*